

N:o 32.

Af herr **G. W. Lyth**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om inrättande af industrilotterier.

Oaktadt fråga om inrättande af industrilotterier i vårt land tvenne gånger varit föremål för öfverläggning inom Riksdagens Andra Kammare men icke vunnit dess bifall, vågar jag likväl ännu en gång fästa Riksdagens uppmärksamhet på nödvändigheten af att dylika lotterier blifva anordnade här i riket, på det att våra handtverkerier genom dem må kunna erhålla den hjälp och uppmuntran, som de äro i så stort behof af.

Då, såsom känt är, förslag härom väcktes hos Riksdagen åren 1888 och 1889, blef detsamma med ganska ringa majoritet afslaget. Behovvet af industrilotteriers inrättande i Sverige står dock ofvisligen kvar och kan icke upphöra; opinionen bland Sveriges handtverkare är gynsamt stämd för sådana lotteriers anordnande, hvilket bevisas deraf, att på till Sveriges samtliga handtverksföreningar framställd fråga om nödvändigheten af ifrågavarande lotteriers inrättande i Sverige intet enda ingånget svar varit nekande (se bilagorna). På frågan, hvar och huru många sådana lotterier borde inrättas, hafva de flesta handtverksföreningar lemnat det svar, att ett industrilotteri bör anordnas i hvarje län. Jag för min del är af samma åsigt, likväl med den modifikation, att Konungens befallningshafvande, sedan länets industriidkares mening i frågan blifvit inhemtad, bestämmer när och hvar ett industrilotteri skulle med fördel kunna inom länet anordnas.

Att våra handtverkerier fortfarande som hittills lida af det betryck, som den utländska konkurrensen förorsakar dem, är satt utom allt tvifvel och visas bäst af den oerhörda import af utländska industrialster, som årligen eger rum till vårt land, en import, som hotar att beröfva våra handt-

verkare deras numera i många fall ringa existensmedel. Utan tvifvel skulle de flesta hit importerade, d. v. s. mera väl- och konstnärligt utförda, handtverksarbeten kunna inom landet tillverkas och äfven med fördel härstädes försäljas, om blott så anordnades, att lifligare afsättning för dem kunde vinnas. Våra svenska handtverkare hafva nästan uteslutande blifvit lemnade åt sig sjelfva att under svåra omständigheter draga sig fram bäst de kunnat. Så får och kan det icke fortfaara, om vi i någon mån skola följa med den stora utveckling inom handtverksindustrien, som för närvarande försiggår i utlandet. Enligt min åsigt skall inrättande af industri-lotterier i riket vara bästa medlet att afhjelpa dessa olägenheter äfvensom att befrämja handtverksindustriens intressen i öfrigt.

I fråga om hvad innebörd ett industrilotteri har och hvilket gagn det kan medföra för handtverksindustrien i ett land, torde svaret icke vara svårt att finna. Ett industrilotteri, väl ordnad efter vissa af Kongl. Maj:t bestämda föreskrifter och stäldt under tillbörlig kontroll, medverkar till höjande af konstfärdigheten hos våra handtverkare, förorsakar en lifligare omsättning och försäljning af deras arbeten, hvilket är ett oefftergiftigt vilkor för att ett lands industri skall kunna blomstra, befrämjar tillit till egen företagsamhet, lägger grund till värdefulla uppfinningar och förbättringar på industriens område och kan i väsentlig mån leda till att göra vårt land oberoende af en numera högt uppdrifven och onaturlig import af en mängd utländska industrialster.

En vigtig sak vid anordnandet af ett industrilotteri är den *kontroll* öfver dess handhafvande och bedrifvande, som ovilkorligen måste förefinnas. För att en sådan skall kunna blifva både gagnande och tillfredsställande är det nödvändigt att landshöfdingeembetet i länet, sedan industriidkarne derstädes blifvit i frågan hörda, tillsätter en nämnd af redbara och insigtsfulla män, som bland annat må hafva sig ålagdt att noga vaka öfver att ej andra än väl gjorda och noggrant utförda svenska handtverksarbeten blifva till vinster i lotteriet inköpta. På det att nämnden må kunna försäkra sig om att de till inköp utbjudna olika föremålen i verkligheten äro af svensk tillverkning, skall hvarje artikel vara försedd med icke allenast den svenska handtverkarens utan äfven en hans arbetares beedigade intyg och försäkran, att arbetet är inom hans verkstad tillverkad; i annat fall får det icke af nämnden inköpas. Vidare skall nämnden vaka öfver:

att lottsedlarne ej få tillsammans lyda å högre belopp än det som ungefärligen motsvaras af vinsternas sammanlagda värde jemte hvad som åtgår till bestridande af nödvändiga omkostnader för lotteriföretaget, hvarigenom en otillbörligt hög behållning åt lotteriet förebygges;

att samtliga vinster innehafva det dem i prospekten angifna och åsatta *verkliga* värdet;

att noga granska lotteriets ekonomiska angelägenheter och förvaltning; samt

att vinsterna komma de vinnande rätt till handa.

Dessutom är det nödigt, att sjelfva dragningarna öfvervakas af och ske under uppsigt af en kontrollerande statens tjänsteman.

Rörande användandet af den behållning, som uppstår från industri-loterierna, så bör den enligt min åsigt användas till några för hela landet allmännyttigt välgörande ändamål, hvilka af Kongl. Maj:t närmare bestämmas.

Att här i min motion upprepa allt, som inom de två senaste riksdagarne blifvit anfördt och uttaladt emot lotteriers inrättande i Sverige, torde vara onödigt. En sak anser jag mig likväl böra beröra. Man har nemligen sagt, att lotterier äro fördömliga ur moralisk synpunkt. Jag kan icke dela en sådan åsigt, allra minst då det är fråga om industrilotterier, hvilka, om man vill se saken rätt, icke kunna vara fördömliga, då med dem, såsom jag här ofvan sökt visa, är förenadt ett för ett land så välgörande ändamål som höjande och befrämjande af dess industri; och beträffande den demoraliserande inverkan på svenska folket, som ett lotteri skulle medföra och som vid flera än ett tillfälle blifvit framhållet, så kan jag icke för min del inse möjligheten af att en nation skall kunna depraveras eller dess moral lida deraf, att en del af dess samhällsmedlemmar, antingen med eller utan beräkning af någon vinst, använder sina penningar i ett sådant företag som ett industrilotteri. Till stöd för denna min öfvertygelse härutinnan får jag anföra, att ingen kunnat med fakta bevisa, att vare sig det danska, eller det tyska folket blifvit demoraliseradt derigenom, att det spelat på de i dessa länder befintliga mångtaliga lotterier.

Slutligen kan jag icke uraktlåta att fästa Riksdagens uppmärksamhet på det faktiska förhållandet att, i trots af strängt förbud, stora penningesummor gå från vårt land till utländska industrilotterier, genom hvilkas bemedling understöd lemnas åt utlandets industriidkare och deras arbetare, och gäller detta i synnerhet Danmarks. Det allmänna danska varu- och industrilotteriet i Köpenhamn hade under de sista fyra halfårsserierna till sitt lotteri af danska handtverkare inköpt vinster för ett belopp af 946,769 kronor, och till detta för de danska industriidkarne så gynsamma resultat har svenska folket i väsentlig mån bidragit.

Det är nemligen allmänt bekant, att mycket stora penningesummor, isynnerhet från södra Sveriges provinser, årligen öfversändas till köpenhamns-lotteriet för inköp af dess lottsedlar. Då nu så verkligt är förhållandet, och hvilket icke kan jäfvas, har jag giltig anledning att fråga,

hvarför icke svenska folket, genom inrättande af ett eller flera industri-lotterier i Sverige, kan få använda sina penningar till att understödja sitt eget lands industri och dess industriidkare.

På grund af hvad jag här ofvan anført får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring af kongl. förordningen angående förbud mot lotterier den 6 augusti 1881 att, efter hos Konungens befallningshafvande skedd ansökning, industrilotterier under vissa af Kongl. Maj:t bestämda vilkor må kunna i riket inrättas.

Stockholm den 22 januari 1890.

Georg Wilhelm Lyth.

Bilagor till motionen N:o 32.

Utdrag af protokoll vid handtverksföreningens i
Vesterås sammanträde den 9 september 1889.

§ 1.

S. D. Till ordförande utsågs enhälligt herr D. A. Björklund, som föredrog de till behandling utsatta frågorna, nemligen:

1:o Af magistraten härstädes öfverlemnadt etc. — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

2:o En så lydande skrifvelse.

Till handtverksföreningen i Vesterås.

Som Stockholms handtverksförening kommer att åta en af dess styrelseledamöter, hvilken tillhör Riksdagens Andra Kammare, lemna uppdrag att vid nästinstundande riksmöte väcka motion om upprättande af industri-lotteri i riket, och då det är af vigt att ega kännedom om Sveriges öfriga handtverksföreningars åsigt i denna fråga, så hafva vi derom velat eder underrätta och anhålla att ni, *så fort ske kan*, ville godhetsfullt lemna oss edert utlåtande, huruvida ni anser industrilotteri, vare sig ett gemensamt för hela riket eller *flere* sådana, fördelade ett inom hvarje län, vara till nytta för den svenska handtverksindustrien eller ej.

Stockholm den 26 juli 1889.

Å Stockholms handtverksförenings vägnar:

J. F. Backman.
Ordförande.

G. W. Lyth.
Vice ordförande.

Efter diskussion häröfver enades föreningen om att afgifva följande utlåtande:

Som det otvifvelaktigt kommer att ställa sig dyrare och för flertalet besvärligare att hafva ett gemensamt industrilotteri för hela riket, än att ett sådant inrättas inom hvarje län, eller på annat sätt lämpligt fördelade inom hela landet, så tillstyrkes en motion till Riksdagen i detta syfte, nemligen att ett industrilotteri inom hvarje län, eller annorledes fördelade inom riket, må komma till stånd, såsom blifvande till nytta för handverksindustri och konstslöjd.

§ 3.

Uppdrogs åt ordföranden och undertecknad att uppsätta och underskrifva protokollet, — — — — —

Som ofvan.

På Vesterås handverksförenings vägnar:

D. A. Björklund.

Ordförande.

E. Ericson.

Sekreterare.

Till Stockholms Handverksförenings styrelse.

Undertecknade, tacksamt erkännande allt det goda handverksföreningen genom dess styrelse för industrien och dess idkares bästa verk, våga härmed vända oss till eder, för att hos eder nedlägga våra bekymmer för den snart stundande tiden, och för att genom eder kunna finna någon utväg till ändring häruti, detta med fäst afseende på handverksföreningens industrilotteri, hvilket, enligt lemnadt medgifvande, ej får fortsättas längre än till den 1 juli detta år.

Flertalet af oss har, derigenom att vi fått leverera af oss tillverkade artiklar, varit i stånd att sysselsätta arbetare, och oss sjelfva med familjer försörja, hvilket för en del blir snart sagdt omöjligt, så framt vi blifva beröfvade denna källa för omsättning af våra tillverkningar. Härjemte

har industrilotteriet redan verkat mycket godt på yrkena, hvilket, om det finge fortsättas, betydligt skulle ökas derigenom, att då ej andra än ordentligt utförda arbeten *emottagas*, sådana så väl till utförande som form och prisbillighet börjat kunna täfla med den stora mängd som importeras och skulle således till någon del hämmat densamma; slutligen har lotteriet genom den välvilja och förtroende, detsamma vunnit hos den stora allmänheten, hvilket bäst bevisas derigenom att ingen lott varit osåld, kunnat lemna rätt stort öfverskott, hvilket aflemnats till välbehöfvande för hela landet godt verkande välgörenhetsinrättningar.

Af det vi anfört, torde framgå att industrilotterier äro fullt så berättigade som tillfälliga och konstnärliga, till och med sådana som hafva till uppgift att skaffa hus för inrymmande af äldre arbeten, hvars värde är högst svårt att uppskatta, ty genom industrilotteri beredes åt arbetsdugliga tillfälle att kunna sig sjelf försörja, och en väl behöflig ändring i den rådande arbetsbristen skulle till ett bättre inträda, då det deremot varit fallet, att fullt arbetsdugliga, till och med skickliga arbetare, med anledning af arbetsbrist, hemfallit till laster och brott samt öfverbefolkat våra välgörenhetsinrättningar.

Af hvad vi nu vågat anföra, torde sålunda framgå nyttan af att få fortsätta industrilotteriets verksamhet, så äfven att detta må ske utan afbrott, ty om det nu nedlägges, skulle kunna uppstå sådana betänkligheter, att det samna ej blefve upptaget.

Vi våga därför i sakens intresse föreslå, det styrelsen behagade på lämpligaste sätt till en komité hänskjuta denna för oss alla viktiga fråga, så att den oförtöfvadt blir behandlad, hvarjemte en petition till Konungen skulle framlägga allt det som talar för nyttan och nödvändigheten af industrilotteriets bibehållande.

Stockholm den 23 april 1889.

Carl Lindgren.

Portföljmakare.

J. Sundström.

Guldsmed.

M. O. Holmberg.

Urmakare.

C. O. F. Widén.

Snickare.

Albert Jonzon.

Tapetserare.

A. G. Bergqvist.

Instrumentmakare.

Aug. Åkerblom.

Snickare.

O. Nilsson.

Snickare.

A. Fredrik Malmquist.

Snickare.

O. C. Zamore.

Körsnär.

L. W. Ericsson.

Snickare.

Frans W. Malmquist.

Snickare.

C. G. Jansson.

Snickare.

J. G. Wisén.

Snickare.

A. F. Barkman.

Tapetserare.

<i>C. F. Lönbom.</i>	<i>F. W. Åkerholm.</i>	<i>Joh. Davidsson.</i>
Guldsmed.	Snickare.	Snedsmästare.
<i>L. M. Lindström.</i>	<i>C. O. Wennerström.</i>	<i>J. R. Ström.</i>
Målarmästare.	Juvelerare.	Hattmakare.
<i>J. Svensson.</i>	<i>E. Öhman.</i>	<i>Aug. Enlund.</i>
Juvelerare.	Snickare.	Skräddaremästare.
<i>J. A. D. Osterman.</i>	<i>Carl Aug. Ahl.</i>	<i>K. J. Flodin.</i>
Guldsmed.	Snickare.	Byggmästare.
<i>Wadström & Andersson.</i>	<i>Carl Andersson.</i>	<i>Anton Salmson.</i>
Snickare.	Nysilfverfabrikant.	Hofgravör.
<i>John Pettersson.</i>	<i>Aug. Nordin.</i>	<i>Carl Schütz.</i>
Juvelerare.	Snickare.	Conditor.
<i>Aug. Ternlund.</i>	<i>Aug. Kjellberg.</i>	<i>J. V. Kjellin.</i>
Körsnär.	Skomakare.	Glasmästare.
<i>C. L. Åberg.</i>	<i>M. Holmqvist</i>	<i>J. W. Dahlgren.</i>
Sadelmakare.	Snickare.	Ingeniör.
<i>Carl Bergström.</i>	<i>Ernst Klemming.</i>	<i>C. W. Linder.</i>
Snickare.	Bleckslagare.	Källaremästare.
<i>Carl F. Hallin.</i>	<i>Otto Meyer.</i>	<i>C. Hjalmar Farén.</i>
Skomakaremästare.	Metallgjutare.	<i>Johan Eriksson.</i>
<i>Axel Ekman.</i>	<i>C. Wallin.</i>	Fabriksidkare.
Tapetserare.	Snickare.	<i>M. J. Åkerdahl.</i>
<i>J. F. Branow.</i>	<i>C. A. Bennström.</i>	Bokbindare.
Svarfvare.	Portföljmakare.	<i>C. F. Zetterberg.</i>
<i>P. W. Svensson.</i>	<i>I. G. Widfond.</i>	Svarfvare.
Tapetserare.	Fabrikör.	<i>J. P. Ahlberg.</i>
<i>C. A. Hamberg.</i>	<i>C. A. Nickodemi.</i>	Borstbindare.
Tapetserare.	Snickare.	<i>O. N. Hultman.</i>
<i>O. F. Hjelm.</i>	<i>Joh. Gustafsson.</i>	Mek. Fabrikör.
Tapetserare.	Förgyllare.	<i>J. B. Hinricsson.</i>
<i>Axel Petterson.</i>	<i>Otto Ahlström.</i>	Snickare.
Sadelmakare.	Boktryckare.	<i>A. M. Åström.</i>
<i>C. E. Forstner.</i>	<i>Conrad Svanberg.</i>	Sadelmakare.
Paraplymakare.	Spiegelabrikör.	<i>O. Th. Åström.</i>
<i>Wilh. Nordström.</i>	<i>C. Nikolausson.</i>	Sadelmakare.
Tapetserare.	Urmakare.	<i>C. A. Broberg.</i>
<i>J. R. Östergren.</i>	<i>F. W. Lindvall.</i>	Smed.
Snickare.	Skräddare.	<i>O. Biljer.</i>
<i>S. F. Wahlström.</i>	<i>W. Hoffman.</i>	Tapetserare.
Korgmakare.	Bildhuggare.	<i>A. G. Andersson.</i>
<i>J. W. Hejdenberg.</i>	<i>F. W. Norling.</i>	Skomakare.
Bildhuggare.	Cigarrfabrikör.	<i>C. Westergren.</i>
<i>P. Larsson.</i>	<i>L. A. Lindström.</i>	Skomakaremästare.
Snickare.	Urmakare.	

<i>C. E. Pettersson.</i> Skomakare.	<i>Rudolf Österberg.</i> Segelmakare.	<i>C. E. Roos.</i> Skräddare.
<i>J. M. Rylander.</i> Skomakare.	<i>B. Asplundh.</i> Urmakare.	<i>C. R. Bergengren.</i> Bokbindare.
<i>C. A. Enequist.</i> Skräddare.	<i>J. V. Allard.</i> Fabrikör.	<i>A. Wendel.</i> Målare.
<i>Malcolm Henrikson.</i> Skräddare.	<i>G. Falkenborg.</i> Skräddarmästare	<i>C. Rönstedt.</i> Guldsmed.
<i>J. Sjöblom.</i> Skräddare.	<i>Carl Edv. Ahlstedt.</i> Perukmakare.	<i>C. Aug. Bergström.</i> Skomakaremästare.
<i>J. R. Bergengren.</i> Skomakare.	<i>Victor Pettersson.</i> Boktryckare.	<i>Ludvig Kindmark.</i> Urmakare.
<i>G. E. Nilsson.</i> Glasmästare.	<i>Glaes Westerling.</i> Skräddarmästare.	<i>G. A. Carlholm.</i> Skräddarmästare.
<i>J. A. Boije.</i> Guldsmed.	<i>P. W. Tholander.</i> Optiker.	

Till handtverksföreningen i Stockholm.

Med anledning af eder skrifvelse den 26 i nästlidne månad, som af handtverksföreningen härstädes tagits i öfvervägande, har föreningen till svar å skrifvelsen ansett sig böra meddela:

Att då samtliga skanska handtverksföreningar anmodat riksdagsmannen för staden Ystad, Kapten Elis Nilsson, att vid riksdagen väcka motion om Riksdagens medgifvande till inrättande af industrilotteri inom Skåne i och för industriens upphjelpande, så och då samma åsigter inom föreningen fortfarande äro gällande, att nemligen ett industrilotteris inrättande, antingen länsvis eller för hela riket gemensamt, skulle i väsentlig mån upphjelpa handtverkeriernas nuvarande tryckta ställning samt sporra handtverksidkarne till vinnande af större skicklighet genom större täflan inom de olika yrkena, får Landskrona handtverksförening på det lifigaste för sin del tillstyrka, att motion om industrilotteriers inrättande må vid instundande riksmöte varda väckt.

Landskrona den 1 augusti 1889

Å Landskrona handtverksförenings vägnar:

A. P. H. A. Hallgren,
ordförande.

N. P. Mattsson,
v. ordförande.

Utdrag af protokoll hållet vid Hernösands handtverks förenings styrelses sammanträde å ordförandens kontor derstädes den 25 februari 1888.

§ 1.

S. D. Närvarande samtliga styrelseledamöter och justerades protokollet för den 23 i samma månad.

§ 2.

På grund af föreningens beslut, enligt protokoll af den 23 i denna månad § 10, beslöts att uppsätta och med dagens post till stadens riksdagsman, herr landshöfding Ryding, aflåta en så lydande skrifvelse:

Landshöfdingen och kommandören m. m.
herr Gustaf Ryding

Stockholm.

Vid ordinarie sammanträde med Hernösands handtverks- och fabriks-förening den 23 i denna månad behandlades bland andra frågor äfven en från Örebro handtverksförening inkommen skrifvelse, angående väckt förslag om inrättande af industrilotterier i rikets residensstäder. Vår förening, som vid nämnda sammanträde var mangrant samlad, uttalade såsom sitt önskningsmål, att industrilotterier måtte komma till stånd inom riket, dels för att bereda industriidkaren ökad utsigt till afsättning af sina arbeten och dels för att svenska befolkningen, som redan nu ganska mycket spelar på utländska lotterier, måtte beredas tillfälle att låta sina spelpenningar stanna inom landet. Föreningen yrkar alltså bifall till den föredragna skrifvelsen. Med anledning deraf få undertecknade på uppdrag af vår förening, med biläggande af nämnda örebroskrifvelse, hos herr landshöfdingen vördsamt anhålla, det herr landshöfdingen efter eget bepröfvande af nämnda skrifvelse behagade vid riksdagen understödja frågan på det sätt som herr landshöfdingen anser vara gagneligt för vår stad och län.

Med största högaktning teckna å Hernösands handtverks och fabriks-förenings vägnar:

O. F. Zander,
ordförande.

Gustaf Tynelius,
v. ordförande.

Rätt utdraget betygar:

Ex. officio
O. F. Zander.

Till Stockholms handverksförening.

Till svar å edert cirkulär till handverksföreningarne angående industrilotterier inom riket, vill vår förening meddela, att vi redan förlidet år understödde denna fråga genom aflåtande af skrivelse i ämnet till vår stads riksdagsman, herr landshöfding Ryding, såsom å andra sidan bifogade protokollsutdrag närmare utvisar. Detta protokoll fördes vid styrelsens sammanträde på ordförandens kontor den 25 februari 1888.

Herr Landshöfding Ryding mottog benäget ofvannämnda skrivelse och öfverlemnade den genast till det utskott, som behandlade väckt motion i frågan; tyvärr förföll saken den gången.

Vår förening önskar gerna, att ny motion väckes i syfte att industrilotterier måtte inrättas uti rikets samtliga residensstäder.

Hernösand den 4 oktober 1889.

å Hernösands Handverksförenings vägnar:

O. F. Zander,
ordförande.

Gustaf Tynelius,
v. ordförande.

Till handverksföreningen i Stockholm.

Edert beslut att vid instundaande riksmöte väcka motion om upprättande af industrilotteri i riket gillar föreningen fullkomligt och tror, att handverksindustrien kommer att få mycken nytta deraf.

Föreningen anser det vara ändamålsenligast, att ett industrilotteri anordnas i hvarje provins och icke endast ett i riket, ty de aflägsnare orterna få ej något gagn deraf.

Kristianstad den 7 augusti 1889.

På handels- och industriidkareföreningens vägnar:

A. Nilsson,
ordförande.

C. A. Molin.

Till Stockholms handtverksförening.

Såsom svar å eder skrifvelse af den 26 nästlidne juli får Göteborgs handtverks- och industriförening äran meddela, att föreningen, som sökt tillåtelse att inrätta ett industrilotteri, för sin del icke kan finna annat, än att industrilotterier böra lända den svenska industrien till gagn.

I det alltså föreningen sluter sig till eder åsigt, vill den likväl såsom sin mening hafva uttalat, att, derest lotterier skulle varda inrättade, de böra vara inrättade ett inom hvarje län.

Göteborg den 15 augusti 1889.

På handtverks- och industriföreningens vägnar:

J. A. Jensen.

Protokoll hållet vid sammanträde med *Söderhamns* handtverksförening den 21 augusti 1889.

§ 2.

På en af Stockholms handtverksförening framställd fråga, huruvida ett svenskt industrilotteri ansågs vara gagnande för vårt land, blef efter en liflig diskussion denna fråga med ja besvarad, och beslöts därför tillstyrka, att uppdrag måtte lemnas åt någon af riksdagens representanter att vid nästa riksdag väcka motion om att beslut måtte fattas om anordnande af ett allmänt industrilotteri i hvarje stadskommun inom vårt land, som önskar erhålla ett sådant och som vill för ändamålet dertill anslå nödiga medel.

Å handtverksföreningens vägnar:

J. Svensson,
ordförande.

Frans A. Sundberg,
v. ordförande.

Till Stockholms Handverksförening!

Hafvande med intresse och tacksamhet för Eder vilja att inhemta äfven vår tanke emottagit Edert cirkulär af den 26 sistlidne juli angående inrättande af industrilotterier i vårt land, anhålla vi härmed att få meddela våra åsikter uti förevarande fråga, sådana som de framgått vid diskussion under vår förenings sammanträde den 27 augusti 1889.

De närvarande föreningsmedlemmarne voro enhälligt af den åsigt, att, så länge ej Sverige afstänger all kommunikation med den öfriga världen är det omöjligt att hindra det s. k. lotterispelet. Utgående ifrån detta faktum, uppställer då föreningen den frågan: hvarför skall utländingen hafva monopol på att emottaga våra landsmäns penningar, som uppoffras för detta ändamål? Vore det ej bättre att penningarne, som nu i hundra tusentals kronor strömma ut ur landet, genom någon anordning bjödös att stanna inom landets gränser, då, på samma gång som detta erbjudande gjordes, flere andra beaktansvärda fördelar vunnos? På denna fråga anser föreningen att ett tryggt ja kan svaras. Det vore gagnande för Sverige och svensk industri, om svenska industrilotterier inrättades, och detta af följande skäl:

1:o) bereddtes större möjlighet för den svenska handverkaren att omsätta sina varor;

2:o) skulle yrkesskickligheten befrämjas dels derigenom att det blefve mera lönande, än nu är förhållandet, att förfärdiga artiklar, på hvilka ett större arbete och en noggrannare omsorg om artiklarnes ändamålsenlighet, prydighet och gedigenhet nedlades, dels derigenom, att genom deras exponerande tillfälle oftare kunde beredas industri- och handverksidkare att vid dessa lotterieställningar taga hvarandras arbeten i betraktande samt inhemta kunskap om gjorda förbättringar och framsteg inom de särskilda yrkena;

3:o) skulle nationalkänslan stärkas derigenom, att det snart skulle visa sig, att svenskt arbete kan åstadkommas lika bra som utländskt, endast afsättning derå erhålles;

4:o) skulle nationalförmögenheten tillväxa derigenom, att åtminstone en del af de penningar, som nu för lottsedlar gå utomlands, stannade inom landet.

På grund af dessa anförda skäl får Kristinehamns handtverksförening enhälligt tillstyrka industrilotteriers inrättande inom landet, och detta *länsvis*, i den mån detta låter genomföra sig.

Å Kristinehamns handtverksförenings vägnar:

G. E. Petersson,
* ordförande.

Utdrag af protokollet, hållet vid styrelsens för Cimbri-
shamns handtverksförening sammanträde den 27
augusti 1889.

§ 1.

I anledning af Stockholms handtverksförenings cirkulär den 26 sistl. juli beslöt styrelsen att såsom sin åsigt i fråga om inrättandet af industrilotteri i riket uttala, det föreningen härstädes anser att industrilotterier skulle kunna kraftigt gagna vissa industrigrenar, hvarför förmånligt vore, om tre eller fyra sådana lotterier upprättades, exempelvis i Stockholm, Göteborg och Malmö samt må hända äfven i någon af de norrländska städerna.

Ut supra,

In fidem:

Jonas Ehrnberg.

Joh. Th. Fogelklou

Rätt utdraget, betygar

Jonas Ehrnberg.

Till Stockholms handtverksförening.

Linköpings fabriks- och handtverksförening har vid allmänt sammanträde tagit del af edert cirkulär angående frågan om industrilotteri, och var föreningen såväl nu som en gång förut, då lotterifrågan förekom till diskussion, enhälligt af den åsigten, att särdeles industrilotteri skulle mycket befrämja industrien och konstslöjden inom landet genom möjligheten att bereda afsättning för sådana konstarbeten, som på annat sätt äro mycket svårsålda, och skulle således uppmuntra arbetare med anlag att mer än nu är fallet uppöfva sig i arbetsskicklighet, då endast svenska arbeten skulle komma att bortlottas.

En annan sida af saken är den, att om det finnes lotteri inom landet, skulle någon del af de summor, som nu gå ut till utländska lotterier, stanna hemma. Föreningen trodde äfven, att, i händelse något lotteri kommer till stånd, det skulle vara fördelaktigt, om det blefve fördeladt på några ställen i vårt långsträckta land för att underlätta afsättningen af arbeten i landets olika delar.

Föreningen beslöt, att dess åsikter i frågan skulle genom ofvanstående skrifvelse eder meddelas.

Linköping den 2 september 1889.

För Linköpings fabriks- och handtverksförening:

Otto Th. Cederqvist:

Ordförande.

C. A. Pettersson.

Sekreterare.

Till Stockholms handtverksförening.

Med anledning af Stockholms handtverksförenings i cirkulär lemnade meddelande, att samma förening »kommer att åt en af dess styrelseledamöter, hvilken tillhör Riksdagens Andra Kammare, lemna i uppdrag att vid nästinstundande riksmöte väcka motion om upprättande af industrilotteri i riket, och med anledning af dess på samma gång framställda anhållan, att, då det för samma förening är af vigt att ega kännedom om Sveriges öfriga handtverksföreningars åsigt i denna fråga», Upsala fabriks- och handtverksförening måtte afgifva utlåtande om, huruvida densamma anser industrilotteri, vare sig *ett* gemensamt för hela riket eller *flera* sådana, fördelade ett inom hvarje län, vara till nytta för den svenska handtverksindustrien eller ej», får Upsala fabriks- och handtverksförening som med nöje funnit att Stockholms handtverksförening icke låtit afskräcka sig af de motgångar, som denna fråga hittills rönt inom riksdagen, utan är betänkt på åtgärder, på det att densamma fortfarande måtte komma att kvarstå på dagordningen, i detta afseende anföra följande:

Upsala fabriks- och handtverksförening har redan förut med uppmärksamhet följt denna fråga och kan med skäl påstå sig icke helt och hållet sakna på egen erfarenhet hvilande kännedom om industrilotteriers verkningar, i det densamma redan för åtskilliga år sedan, efter vederbörligen bekommet tillstånd, här på platsen anordnade ett dylikt lotteri, hvilket utföll till allmän belåtenhet. Föreningen har äfven på senaste tiden varit betänkt på åtgärder för att få ett dylikt ständigt lotteri till stånd här i staden, men med de svårigheter, som resa sig mot realiserandet af en sådan tanke — svårigheter, som Stockholms handtverksförening blott allt för väl känner — har det ej varit att undra på, att detta förslag icke hunnit blifva förverkligadt. Under sådana förhållanden var det naturligt, att, då handtverksföreningen i Örebro i början af fjolåret hos härvarande fabriks- och handtverksförening framställde begäran om väckande inom föreningen af förslag derom, att densamma till Upsala stads riksdagsmän måtte afsända en skrifvelse med anhållan, att desse, för den händelse frågan om inrättande af lotterier i Sverige komme att behandlas vid den då nyss öppnade riksdagen, måtte arbeta för industrilotteriers inrättande i hvarje residenstad i riket, med rätt för hvarje industriidkare

inom länet att deltaga uti lotteriföretaget, föreningen med skulle tillmötesgå en sådan begäran, och föreningen tillstälde därför äfven de begge riksdagsmännen för Upsala stad en motiverad skrifvelse i detta afseende. Frågan föll visserligen då, ehuru med ringa majoritet, men desto större förhoppning ansåg sig föreningen, just på denna grund, kunna hysa, att, om frågan å nyo väcktes vid näst följande riksdag, utgången skulle blifva en annan och bättre.

Enligt på allmänt sammanträde i januari månad i år fattadt beslut, aflät därför föreningen till den ene af stadens riksdagsmän, hvilken, enligt hvad allmänt är bekant, i denna fråga delar föreningens åsigt, en skrifvelse, hvori densamma vördsammast anhöll, att frågan om inrättande af industrilotterier i hvar och en af rikets residensstäder måtte af honom vid riksdagen åter upptagas, och att till följd deraf motion derom måtte af honom väckas, hvarjemte föreningen äfven genom tillsända skrivelser sökte intressera alla länets öfrige riksdagsmän, såväl dem i Andra som i Första Kammaren, för frågans lösning i den af föreningen önskade riktning. Framställandet af en sådan motion blef dock för den nämnde riksdagsmannen öfverflödigt, då just den medlem af Andra Kammaren, som allra först på senare tid, nemligen år 1888, väckte frågan derom till lifs inom riksdagen, nu åter upptog densamma. Visserligen föll nu å nyo denna fråga, men föreningen hoppas dock fortfarande, att den tanke, som ligger till grund för densamma, skall allt mera göra sig gällande, och att därför den tid icke skall vara långt aflägsen, då äfven Sverige, i likhet med så många andra kultiverade länder, skall finna med sin fördel förenligt att förverkliga denna tanke.

Till svar på den af Stockholms handtverksförening framställda fråga får nu därför härhos meddelas det svar,

att Upsala fabriks- och handtverksförening fortfarande anser inrättandet af industrilotterier i hvarje läns residensstad i Sverige vara för den svenska handtverksindustrien af särdeles stor betydelse, och uppnåendet af detta mål således för Sveriges fabrikanter och handtverkare synnerligen önskvärdt.

Upsala den 5 september 1889.

För Upsala fabriks- och handtverksförening:

H. J. Feith.

Ordförande.

Otto Lundberg.

Till handtverksföreningen i Stockholm.

Sedan edert cirkulär af den 26 sistlidne juli till Karlstads Fabriks- och handtverksförening inkommit, har detsamma vid föreningens styrelses sammanträde denna dag varit föremål för öfverläggning.

Till besvarande af den i cirkuläret framställda frågan, huruvida vi anse industrilotterier vara till nytta för den svenska handtverksindustrien, får styrelsen anföra, att, då jemväl vid innevarande riksdag en motion om upprättande af industrilotteri i riket väcktes, aflät styrelsen å Karlstads fabriks- och handtverksförenings vägnar en skrifvelse till valkretsens riksdagsman, deri uttalades, att det skulle vara kärt för föreningen, om han ansåge sig kunna med sitt ord och med sin röst medverka till berörda motions framgång.

Beträffande alternativen — ett industrilotteri gemensamt för hela riket eller flere sådana, fördelade ett inom hvarje län — skulle styrelsen gerna vilja gifva det senare företräde, men fruktar, att de med administrationen förknippade omkostnaderna torde blifva nog betungande för ett eller annat län, hvarför styrelsen här tänkt sig lämpligast vara, att landet för ändamålet fördelades i fyra eller fem distrikt.

Karlstad den 9 september 1888.

Å Karlstads fabriks- och handtverksförenings vägnar:

Chr. Brockmann.

Ordförande.

Fr. Olsén.

Styrelseledamot.

Till Stockholms handtverksförening, Stockholm.

Utdrag af protokollet vid handtverksföreningens
sammanträde den 14 Sept. 1889.

§ 13.

Föredrogs en skrifvelse af den 26 juli från Stockholms handtverksförening angående väckande af motion till 1890 års Riksdag om upprättande af industrilotterier i riket.

Ordföranden uppläste 12 § i 1888 års protokoll angående samma sak, och beslöts att vidhålla då uttalade mening, nemligen: »att industrilotterier vore nyttiga och att sådana måtte få inrättas i residensstäderna», men tillades: »om flere läns industriidkare för nedsättande af dermed förenade omkostnader ville förena sig om ett lotteri, att upprättas i någon af deras residensstäder, detta äfven måtte låta sig göra.»

Och skulle detta beslut genom protokollsutdrag delgifvas Stockholms handtverksförening.

Arboga den 18 september 1889.

A. Johanson.
Ordf.

C. W. Crug.

Till handtverksföreningen i Stockholm.

Till svar å eder skrifvelse angående inrättande af industrilotterier inom riket får jag härmed å Örebro handtverksförenings vägnar lemna, att föreningen, som noga inser nyttan för att icke säga nödvändigheten för landets industri att få lotterier till stånd inom landet, anser att åtminstone fyra dylika böra inrättas, förlagda ett i en af de norra städerna, ett i Stockholm och ett i Örebro samt ett i en af de södra städerna. Kunnat flera erhållas, så mycket bättre, men antagligt är, att Riksdagen ej beviljar hvad här ofvan föreslagits, ehuru den borde kunna inse, hvilken kapital-

förlust vårt land årligen gör i följd af att inga lotterier finnas inom landet, utan endast i utlandet, till hvilket oerhörda summor utgå för lotterispel, och inkomsten ringa om ens någon.

Örebro den 19 september 1889.

På fabriks- och handtverksföreningens vägnar:

F. W. Heldenstedt.

Alfred Falk.

Till handtverksföreningen i Stockholm.

I anledning af eder skrifvelse af den 26 sistlidne juli angående ifrågasatt motion om upprättande af industrilotterier här i landet får handtverksföreningen, enligt begäran i nämnda skrifvelse, härmed afgifva sitt utlåtande.

Frågan om industrilotteriers anordnande har äfven under förlidet år varit föremål för öfverläggning inom härvarande handtverksförening, hvartill uppslaget då gafs genom ett cirkulär från handtverksföreningen i Örebro. Med anslutning till de i örebroföreningens cirkulär uttalade åsikter, hvilka gingo ut på anordnande af industrilotteri i hvarje läns-residensstad med rätt för alla industriidkare inom länet att i lotteriföretaget deltaga samt om möjliga vinstens anslående till allmänna välgörenhetsinrättningar o. d., beslöt handtverksföreningen att hos stadens riksdagsmän skriftligen begära deras förord vid sistlidet års riksdag för då emotsedd motion angående industrilotterier.

Vid den förnyade öfverläggning, som i anledning af eder skrifvelse inom handtverksföreningen egnats frågan om industrilotterier, har den åsigten fortfarande gjort sig gällande, att dylika lotterier torde vara till gagn för åtminstone vissa grenar af handtverksindustrien samt följaktligen böra af handtverksföreningen omfattas med intresse; och anser handtverksföreningen för sin del lotterierna böra anordnas på det af örebroföreningen föreslagna sätt, d. v. s. *länsvis*, för att blifva till verkligt gagn för *hela landets industri*.

Norrköping den 25 september 1889.

På handtverksföreningens vägnar:

Leonard Westman.

N. Jungstedt.

Till ordföranden i Stockholms handtverksförening.

Till svar å hit inkomna cirkulär få meddela följande, vid sammanträde med Sköfde fabriks- och handtverksförening fattade resolution i frågan:

Föreningen har ej något emot industrilotteriers inrättande i hvarje län; men då det blir fråga om ett eller högst två inom hela riket, kan föreningen ej biträda detsamma.

Å Sköfde fabriks- och handtverksförenings vägnar:

S. J. Hultberg.

F. O. Lund.

Till handtverksföreningen i Stockholm.

Till svar å edert till handtverksföreningarne i riket utgångna cirkulär får Lunds fabriks- och handtverksförening meddela, att den vid sammanträde den 7 sistlidne september uttalat sig för gagnet af industrilotterier och ansett att flera sådana vore fördelaktigare än blott ett.

Lund den 4 oktober 1889.

På fabriks- och handtverksföreningens vägnar:

I. P. Hasselgren.

Esaias Strömsten.

Utdrag af protokollet, hållet vid fabriks- och handtverksföreningens extra allmänna sammanträde å rådhuset i Visby, den 3 oktober 1889.

§ 2.

S. D. Med anledning af från Stockholms handtverksförening framställd begäran, att föreningen ville afgifva sitt utlåtande öfver huruvida föreningen anser industrilotterier vara till nytta för den svenska handt-

verksindustrien eller ej, beslöt föreningen enhälligt såsom sin åsigt uttala, att på lämpligt sätt anordnade och väl skötta industrilotterier, otvifvelaktigt vore till stort gagn för handtverksindustrien, som derigenom kan väsentligt uppmuntras, isynnerhet till utförande af konstindustriella föremål, som eljest sällan finna afnämare, hvarjemte sådana lotterier torde i sin mån förhindra den starka utströmningen af svenska penningar till utländska lotterier.

Då ett lotteri för hela riket svårligen kan såsom rättvisa och det med sådana lotterier afsedda ändamålet kräfvat göra sina uppköp af handtverks- och industriidkare i landets olika delar, anser föreningen, att det bör medgifvas att ett sådant lotteri inrättas i Stockholm och ett i hvarje län, dock obetaget för flera län, som det önska, att förena sig om ett lotteri. Lotteriernas styrelser böra utses af handtverks- och industriföreningarne inom det eller de län, der lotteriet är inrättadt, hvarjemte länsstyrelsen eller annan lämplig myndighet bör ega att utöfva tillsyn öfver lotteriernas verksamhet.

Visby den 5 oktober 1889.

Rätt utdraget, betygar

Carl Hellman
Sekreterare.

Till handtverksföreningen i Stockholm.

Vid sammanträde med delegarne i Borås handtverksförening den 7 dennes diskuterades frågan om industrilotteri vore önskligt för Sveriges handtverkare, och uttalades enhälligt, att industrilotteri bör finnas, icke i hvarje län, men i följande fyra städer, nemligen: Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping, och tillönska vi att denna viktiga fråga måtte skarpt framhållas vid nästa riksmöte, så att en del af de till utlandet gående millioner får stanna i Sverige.

Å Borås handtverksförenings vägnar:

C. F. Svensson.
Ordförande.

A. H. Lindgren.
vice ordf.

Till Stockholms handverksförening, Stockholm.

Handverksföreningen i Karlskrona beslöt, vid sammanträde den 3 dennes, att i anledning af en från eder ingången skrifvelse rörande motion till Riksdagen om inrättandet af industrilotterier, biträda en sådan motion i hvad det afser inrättandet af ett industrilotteri inom hvarje län; och skulle fullmäktige hos stadens riksdagsman söka understöd åt motionen, om den ginge i denna rigtning.

Karlskrona den 10 oktober 1889.

Å handverksföreningens i Karlskrona vägnar:

J. A. Blomqvist.

Ordförande.

Till Stockholms handverksförening.

Med anledning af eder skrifvelse af den 26 sistlidne Juli med begäran om utlåtande huruvida fabriks- och handverksföreningen härstädes anser industrilotterier vara till nytta för den svenska handverksindustrien eller ej, får fabriks- och handverksföreningen härigenom meddela, att den vid allmänt sammanträde haft frågan under öfverläggning samt dervid kommit till det resultat, att den anser industrilotterier kunna blifva till gagn för vårt lands handverksindustri samt därför föreslår, att ett mindre antal sådana, exempelvis fyra à fem, upprättas för hela riket.

Helsingborg den 15 oktober 1889.

På fabriks- och handverksföreningens vägnar:

Oscar Trapp,

Ordförande.

Till Stockholms handtverksförening.

Vid hållet sammanträde med Kopparbergs handtverksförening har denna uttalat som sin öfvertygelse, att industrilotterier äro till nytta för handtverksindustrien, då genom lotteri större afsättning med deraf kommande fördelar beredas denna industri.

För att handtverkarne inom riket skola, i så vidsträckt mån som möjligt, blifva delaktige af de förmåner, som genom lotteri uppkomma, anser föreningen att industrilotteri bör inrättas inom hvarje län.

Kopparberg den 17 oktober 1889.

På handtverksföreningens vägnar:

Frans Petterson.

Till Stockholms handtverksförening.

Utdrag af protokollet, hållet vid extra sammanträde med fabriks- och handtverksföreningen i Södertelge den 10 oktober 1889.

S. D. Enligt ofvannämnda protokoll § 10 föredrogs en från Stockholms handtverksförening inkommen cirkulärskrifvelse med förslag dels om industrilotteriers inrättande länsvis, dels om endast ett lotteri i hufvudstaden. Och uttalade föreningen sig för det senare alternativet. Dock med det förbehåll, att lotteriet finge innefatta endast svenska arbeten, levererade från producenterna utan mellanhand. Och beslöts att utdrag ur protokollet skulle ingå som svar till Stockholms förening.

Södertelge den 23 oktober 1889.

För Södertelge Fabriks- och Handtverksförening:

J. L. Hallström,

Ordförande.

A. Edv. Svensson.

Till handtverksföreningen i Stockholm.

Edert ärade meddelande angående industrilotteri i riket har blifvit föredraget på handtverksföreningens sammanträde den 30 oktober härstädes, och är det föreningens lifliga önskan att industrilotterier blifva inrättade i landet, vissa om att de skola blifva en stor hjälp för den svenska industriens framgång. Och för att industriidkare i småstäderna skola kunna hafva direkt nytta deraf, önska vi att det blir inrättadt ett lotteri i hvarje län, och föreslå vi att eder ärade ledamot, som tillhör Riksdagens Andra Kammare, väcker motion derom vid det instundande riksmötet.

Lindesberg den 30 oktober 1889.

Å Lindesbergs handtverksförenings vägnar:

Gust. Nordmark,

Ordförande.

E. Lindqvist,

Fullmäktig.

Till Stockholms handtverksförening.

Östersunds handtverksförening föredrog vid extra sammanträde den 31 oktober Stockholms handtverksförenings cirkulär rörande industrilotterier i riket. Beslöt föreningen härstädes enhälligt att biträda Stockholms handtverksförening i förevarande syfte, och ville Östersunds handtverksförening, såsom sin åsigt, uttala den önskan, att ett industrilotteri i hvarje län inrättades.

Östersund den 8 november 1889.

E. G. Moberg.

Ordförande.

A. Olsson.

v. Ordförande.

O. W. Claréus.

Sekreterare.

Till Stockholms handtverksförening.

Sedan Malmö handtverksförening vid allmänt sammanträde den 6 november till behandling upptagit det från eder ingångna cirkulär angående upprättande af industrilotterier i riket, så beslöt föreningen att, med erkännandet af den stora nytta industrilotterierna rätt ordnade obestriddigen medföra för den industri- och handtverksidkande befolkningen, uti allo biträda eder åsigt derutinnan, samt att med tillslutning af den motion ni genom en eder ledamot till Riksdagen ämnar frambära, önska densamma all framgång; i öfrigt anser föreningen för sin del, att icke öfver 4 à 5 industrilotterier inom riket bör ifrågakomma.

Malmö den 20 november 1889.

Å Malmö handtverksförenings vägnar:

S. Andersson.

G. F. Appelin

Utdrag af protokoll, hållet vid Sundsvalls fabriks- och handtverksförenings sammanträde den 18 november 1889.

§ 1.

Sedan ordföranden tillkännagifvit, att närmaste orsaken till detta sammanträde vore ett från Stockholms handtverksförening ankommet cirkulär med infordrande af föreningens åsigt i afseende på inrättandet af industri-

lotterier i riket, upplästes nu detta cirkulär och beslöts för behandling uppställa ärendet i 2:ne frågor: 1:o Kunna industrilotterier i allmänhet anses för handtverksindustrien nyttiga? 2:o Om industrilotterier skola inrättas, bör ett sådant finnas gemensamt för hela riket eller bör ett finnas för hvarje län?

§ 2.

Sedan första frågan diskuterats, dervid flere talare yttrade sig emot ifrågavarande lotteriers inrättande, enades man dock om att såsom föreningens åsigt uttala, att industrilotterier vore för handtverksindustrien nyttiga.

§ 3.

Vid handläggandet af andra frågan uppstod en längre diskussion, efter hvars slut votering begärdes, och blef då föreningens svar å denna, att industrilotterier böra inrättas särskildt för hvarje län.

§ 4.

Skulle som svar å insända cirkuläret till Stockholms handtverksförening öfverlemnas utdrag af detta protokoll.

Vid protokollet:

Joh. Lindberg.

Justeradt: *P. Wide.*

Rätt utdraget betygar:

Joh. Lindberg.
